

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor : Reuniunea învățătorilor români dela școalele popor. conf. ort. din protopopiatele arădane I—VII.	REDACTOR : IOSIF STANCA	Manuscrisurile și corespondența se vor trimite redact. în Rosa, u. p. Marospetres, ctul Arad, iar abonamentele cassarului lu- liu Groșorean în Galsa-Vilăgos.
Comitetul de redacție :	Dim. Boariu, I. Boriga, Traian Mager, Nic. Cristea, Teodor Cherechean, Petru Colțeu, Pavel F. Dârlea, Iuliu Groșorean, Teodor Maris, Ioan Crișan, Iosif Moldovan, Dim. Olariu, D. Popoviciu, George Pleș, Avram Sădean și Petru Vancu.	
Abonament : pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.		

Mântuirea școalelor noastre.

În învălmașagul luptei desnădajdute, ce să dă din partea noastră pentru mântuirea celor din urmă fortărețe, menite să păstreze cultura noastră specifică românească pe aceste plaiuri, în timpul din urmă, s'au scos la suprafață o mulțime de soluții, cari din nefericirea noastră, nu au darul să ne conducă la limanul mult dorit de noi și care este: *mântuirea școalelor noastre.*

Mai zilele trecute, pressa noastră a ventilat de nou o astfel de soluție, care, pe lângă toată aparența de a fi singura mântuitoare și astfel de a formă o nouă epocă în sbuciumările noastre de ordin sufletesc, nu va avea darul ca să contribue nici cu un singur pas la limpezirea situației noastre în ceea ce privește chestiunea școlară.

Spre rezolvirea soluției din chestiune, dupăcum se știe, să pretinde o mișcare formală a întreg neamului românesc, dela o margine a țării la alta, care începută în vremurile nespuse de agitate din timpul de față, numai bunul Dumnezeu știe ce proporții ar putea să iele, și pentru cari mișcări nu credem să se găsească autorități și persoane să primească responsabilitatea, fără de cari măsuri nici organele administrative nu vor permite nici o

mişcare în proporții așa mari. Soluția ar avea oarecari șanșe de reușită, dacă ar fi contemplată, ca întreaga chestiune să fie condusă de episcopate, prin a căror ordine să se convoace comitetele și sinoadele parohiale, cari apoi la rândul lor să aducă moțiunile necesare. Cum însă soluția menționată nu o prevede aceasta, întreaga chestiune în modurile acestea apare deadreptul compromisă. Și nu să prevede aceasta din motivul, că autorul soluției știe cu siguranță, că capii noștri bisericești între împrejurările de astăzi nu vor pași pe acest teren ingrat al luptelor în stil așa mare și cu elemente, cari pornite odată din ogașul normal cine știe unde să vor opri... Nefiind condusă afacerea de forurile înalte bisericești, iar preoțimea nepri-mind nici un mandat în senzul acesta, lucru firesc, că se va ține rezervată față de orice manifestațiune, pentru că numai la dreptul vorbind, și această clasă trebuie să-și asigure existența, dacă biserica și neamul n'au fost destul de precaute să li-o asigure. Tot astfel am putea zice și despre clasa învățătorilor. Și e firesc să fie așa. Câți bărbați de-ai noștri, mai ales din aceste 2 clase, nu sunt luați la goană de către forurile administrative, fără nici o bază reală, numai la însinuațiunile perfide ale unor indivizi fără Dumnezeu, dornici de căpătuiala, și sunt răstigniți de mulțea chiar cu ajutorul alor noștri. Să poate deci ușor închipul, ce dimensiuni ar lua brutalitățile de tot soiul, ce s'ar descărca asupra acestor nenorociți funcționari, din partea administrației, dacă s'ar pune ei în fruntea mișcării, când și așa li-e spionat tot pasul.

Din constatarea acestor împrejurări nenorocite să află și rezonul, că autorul nici nu mai ia atâta în combinare pe acești doi factori culturali ai satelor noastre, ci întreaga chestiune o încredințează altor oameni liberi, cari dacă să vor și angaja, dar neavând încrederea necesară în cele mai multe cazuri înaintea poporului, nu credem să poată face multă ispravă.

În ce privește apoi chestiunea cu *asedierea parlamentului* cu sute și mii de moțiuni, intrate dela comu-

nele noastre bisericesti, apare deadreptul ridicola, nu pentruca doara n'am fi in drept s'o facem, ci tocmai pentru credinta, ce-o nutresc inca unii barbati de-ai nostri despre binele, ce are sa ne vina de acolo, de unde ne-am ales cu atatea invataminte amare. Ca sa fie ironia sortii noastre deplină, ar mai trebui sa mai facem si acest lucru, ca sa le dam nou prilej, celorce s'au facut stapani pe soarta noastra, ca sa treaca cu un suveran dispreț si cu un cinism nemaipomenit peste ranele noastre sangerande, acolo... unde »sa da lupta cu piciorul«.

Si cu aceste, credem, ca am documentat pe deplin, ca autorul solutiei din chestiune nu-si da seama de *realitate* si ca prin urmare si aceasta ca si alte multe va intra, in mod firesc, in domeniul solutiilor irealizabile.

Reese din aceste pareri libere, cari nu deobligă pe nimeni, ca poate a sosit momentul fericit, ca noi sa abdicem de lupta si sa ne dam legati in mainile celorce vreau sa ne sugrume? Nici decăt. De asa ganduri si tendinte sa ne fereasca Dumnezeu! Din cele premerse reese insa un lucru clar, care culmineaza in aceea, ca daca voim, ca lupta noastra sa fie candva incoronata de succese, trebuie sa ne dam seama de *realitate* si sa nu alergam dupa glasuri de sirene, ce ne cheama in mod amagitor. Iar dandu-ne seama de realitate, iata cu ce invataminte ne putem alege:

Poporul nostru, in marea lui majoritate, inca nu e constiit de marea sa misiune ce o are in concertul altor popoare.

Pentru idealul ce-l urmărim noi, prin școală, nu are in cele mai multe cazuri — nici cele mai vagi notiuni.

Alipirea către așezămintele sale istorice: *biserică* și *școală*, nu sunt a se atribui *conștienței* sale, ci mai mult tradițiunii, ce s'a ridicat la noi la valoare de dogmă. Românul știe să țină cu o râvnă demnă de admirat la aceste sfinte așezăminte ale sale, moștenite din strămoși, vede și știe, că e bine să facă așa, dar dacă te pui să-l

întrebi, că pentru ce țin la ele, — îți face ochi mari și nu știe ce să-ți răspundă.

Din această singură împrejurare, reese în modul cel mai evident, că nu are *conștiință* de ceea ce face, iar cu un popor, care nu este conștient de tot pasul ce-l face, pe lângă toate celelalte calități, nu poți plecă în lupta, pe urma căreia voești să seceri laurii biruinții.

Dacă astfel stă lucrul cu poporul de rând, avem de altă parte, har Domnului, o falangă puternică a inteligenței, oțelită în lupte și înarmată de multorii cu mijloacele cele mai perfecte, care în acțiunile sale de salvare, nu va fi condusă mai mult de *instincte* și de *sentimente* ci de *rațiune*, a cărei operațiuni nu dau de atâtea ori greș.

Aflat odată factorul, care este chemat în locul prim a sări în apărarea școalelor noastre, trebuie să definim planul luptei, ce vom avea să o desfășurăm.

În locul prim, va trebui necondiționat, să purcedem la stabilirea diagnozei. Să se arate cu dovezi sprijinite pe tabele statistice, sub toate raporturile, relele, ce căsunează legea singuraticilor indivizi, corporațiilor, patriei și omeniei peste tot.

Datele aceste să fie culese, ordonate și studiate de către autoritățile noastre superioare. La alcătuirea respective la culegerea acestora să fie deobligate toate oficiile parohiale, protopopești dimpreună cu toți factorii culturali ai satelor noastre. Cu deosebire să se facă aceasta acolo, unde organele de control au avut ciocniri cu autoritățile și inv. confesionali și să arate prin documente autentice nedreptatea, ce li-s'a făcut acestora din urmă. Pe baza acestor rapoarte și studiu s'ar putea alcătui un memorandum, care să cuprindă toate gravaminele noastre, bazate pe cele mai autentice documente. Acest memorandum apoi să fie înaintat celor în drept și dacă nici în acest chip nu va fi luat în socotință și ranele noastre nu vor fi vindecate, ne vom convinge pentru ultima oară, că de acolo, de unde am fi în drept să așteptăm, să ni-să făurească viitorul, nu mai avem nimic de așteptat. Atunci vom fi ne-

cesitați, în mod fatal, să ne re'ntoarcem la ultimul nostru remediu, la care am recurs de atâtea ori, de a aștepta cu resignațiune dezvoltarea momentelor istorice și a ne mângăia cu credința unui viitor mai fericit, care nu poate să întârzie mult.

Educațiunea școlară în raport cu familia și societatea.

În mai multe rânduri s'a putut auzi și celi, că școala nu educă, ci numai învață, instruiază. E întrebarea, unde să se înceapă educațiunea și în ce se conziste? Educațiunea are să se înceapă dela naștere și ține întregă viața până la moarte și conzistă în dezvoltarea sentimentelor, voinței și a caracterului moral. Sentimentele pot să fie simpatice, sau altruistice, a căror principiu trebuie să fie iubirea, stima, voința, recunoștința, cinstea, onoarea, etc. Rădăcinele sentimentale sunt create de însași natura, iar educătorii au numai să le desvoalte și perfecționeze.

Cel dintăiu educător al copilului e mama, a cărei rol nu să mărginește numai la nașterea și la lăptarea copilului, ci aceasta trebuie să-l provadă și cu o hrană sufletească, adecă să îi deie și educațiunea de lipsă. Fericite sunt acele mame, cari ele singure își lăptează copiii lor, de oarece lăptarea mamei are foarte mare înrăurință asupra creșterii și dezvoltării fizice și psihice a copilului. Rousseau în opul său »Emil« încă zice, că creșterea și educațiunea să se facă conform legilor naturii, de aceea el cu mult mai tare a prețuit mamele dela sate, de cât pe cele dela orașe, cari își dau de multeori pruncii altora spre lăptare.

Omul când vine în lume se poate zice, că este ființa cea mai debilă dintre toate făpturile d-zeești, dar în ce privește înclinarea spre educațiune este cel dintăiu. E adevărat, că el are lipsă de cea mai mare îngrijire a mamei, până când animalele mai în scurt timp sunt în stare a

crește și a să susține ele singure. Afară de mamă însă foarte mult ajută la creșterea și educarea copilului tata, frații, surorile ș. a. cu un cuvânt societatea, deoarece copilul când vine pe lume nu e nici bun, nici rău, nici înger, ci va fi bun sau rău dupăcum va fi natura părinților și societatea în care crește, fiindcă soarta copilului e dată în mâna naturii, părinților și a societății; precum vor fi aceștia, așa va fi și dânsul. Cu cât se vor ocupa părinții mai tare de creșterea și educarea copilului de mic, cu atât va deveni mai moral și mai folositor societății. Dar să vedem cam ce creștere au copiii din familie, mai ales din masa de jos a poporului nostru.

Primele cuvinte cari le învață copiii mici sunt mama, tata, pită, apă; după acestea apoi urmează înjurăturile.

Tata, mama, sunt foarte multămiți și satisfăcuți când aud, că copilul lor știe înjură. Dacă vreun străin îl oprește și îi spune, că nu e frumos a înjură, atunci ori tata ori mama își vin cu cuvintele, că e mic și nu pricepe, dar la aceea nu își aduce aminte, că pe cum îl dedă de micuț, așa va fi și mare, și că e mai ușor a îndoiă mlădița până e tinăra, că dacă îmbătrânește se va frânge. Tot așa sub cuvintele că e mic, crește copilul în desmerdare până ce ajunge etatea de 4—5 ani când văd și părinții, că năravul rău nu slăbește, ci crește din zi în zi, atunci nu mai au altă scăpare, decât la școală, la dascălul. De aci înainte toată educațiunea familiară constă în amenințarea copilului cu școală și cu dascălul. În loc să-l sfătuiască, să-l desmânte dela faptele rele, îl înfrică cu cuvintele că »îți dă dascălul ție numai să mergi la școală«.

Copiii crescuți între împrejurări de acestea vin la școală, și învățătorul e necesitat să clădească materialul său pe fundamentul făcut de familie, care samănă cu zidirea unei case din cărămidă cu fundament de tot șubred. Mai întâi trebuie să arunce fundamentul și să zidească din alt material mai tare ca și cărămida, pentrucă dacă e rău fundamentul să ruinează casa.

În astfel de stare fiind învățătorul, mai întâi trebuie

să delature datinele și năravurile rele ale copilului și numai după aceea să-și înceapă a clădi materialul său de educațiune și instrucțiune. Ce vedem dară? Vedem tristul experiment. că de multeori familia în loc ca să ajute la educația școlară, mai tare i-o îngreunează, ba să trudește a strică și aceea ce școala zidește, întru promovarea morală spirituală a copilului.

Cu toate acestea conștiința fiecărui învățator poate fi liniștită. Copilul pânăce umblă la școală de cele mai multeori e bun, recunoscător, cinstitor, nu e contra lui nici o plângere, prin urmare, școala educă. Copilul dela învățatorul său nicicând nu aude, nu vede, și nu învață numai ce e bun și folositor și învățături, cari îi luminează mintea și îi nobilitează sufletul. Fiecare dintre învățatori îl face atent la lucrurile ce s'au petrecut și se petrec în lume. Acestea le fac toți învățatorii, prin urmare cu drept cuvânt se poate zice, că școala da educațiunea de lipsă.

Copilul dupăce își terminază anii de școală să 'ntoarce iarăși în familie amestecându-se în societate.

Să vedem acum cum primește copilul educațiunea dela societate.

Ca și ploaia și ca viscolul, ce mătură tot dinaintea lui, tocmai așa șterge, strică și distruge societatea educațiunea câștigată prin școală.

Îndata dupăce copilul iese din școală, vedem ce influința mare are asupra lui societatea în care umblă și trăește. Șase, ori nouă ani cât timp a umblat la școală tot aceea i-s'a accentuat, că ce e bine și ce e rău, ce e frumos, ce e urât, ce e plăcut și ce e neplăcut, corect, și incorect, pe cari le uită atât de iute și își însușește năravul prelinilor cu cari s'a însoțit, furând, înșelând, înjurând, și nepurtându-se cuviincios față de oamenii cinstiți. Și la toate aceste cei mai mulți zic, că școala e cauza pentrucă aceasta nu educă, ci numai instruiază.

Eu cred, că invinuirile, ce se aduc școalei adecă învățătorilor, că nu ar educă și nu ar da creștere cuviin-

cioasă copiilor, nu ar cădea tocmai în sarcina lor, de oarece nu cred să existe învățator, care pe lângă instrucțiune să nu deie și educațiune; un astfel de învățator numai așa ni-l putem închipui să existe, dacă ar intra în școală să întrebe băieții lecțiunea și aceștia să i-o reciteze, să le dea altă lecțiune din carte fără să explice nimic, și să-i elibereze acasă.

Nu zic, că educațiunea școlară stă la cel mai înalt grad și că nu mai are lipsă de perfecționare și că nu trebuie să ne perfecționăm din zi în zi, dar aceea repet, că școala dă educațiunea de lipsă.

Ca educațiunea școlară să aducă roade mai mari și mai trainice, jertfească întru ajutorul aceleia familia, societatea, statul etc., atunci vor vedea, dar numai atunci, că educațiunea școlară va progresa și va fi mai trainică și că învinuirile ce se aduc astăzi școlai nu cad tocmai în sarcina ei.

Sămbăteni.

Petru Lupaș,
învățător.

„Ce voiesc dascălii?“

Învățătorii români de câteori au făcut vr'o mișcare, fie aceea de natură de a se organiza, fie pentru ameliorarea salariului, ori fie nizuința de a ajunge reprezentăți în corporațiuni, — tot de alâteaori s'a auzit strigăt din partea multora: »Ce voiesc dascălii?« Curioasă întrebare. Și încă pe cât de curioasă pe atât de malițioasă și plină de invidie.

Se pare, că mulți domni egoiști (în ce privește partea materială), girându-se de a »reprezentă«, văd ceva în această mișcare. Cei dornici de cultură sprijinesc mișcările învățătorilor, ceea ce le poate servi spre laudă. Celor cu musca pe căciulă însă li-e frică, că ajungând învățătorul la o stare materială mai de dai doamne, va putea lucra mai mult pentru luminarea poporului, pe care apoi dascălul ușor îl va putea sfătui să încunjure procesele. Li-e

frica, că pricepând poporul, va ascultă de învățatori, și în corporațiuni vor alege oameni de valoare și nu fiecă păpuși, cari nicicând nu-și deschid gura în afaceri de bine obștească și cari să aleg numai pentru reclam.

Ori dacă aceasta nu stă, atunci ce voesc acești indivizi? Orice voesc, dar bine nu să cugetă. Da, învățătorul e aproape de sufletul poporului, el îi cunoaște greul vieții, fiindcă stă în nemijlocită atingere cu el.

Starea materială, fiind mizeră, l-a reținut pe învățator de a nu să putea validă în societate în așa formă, ca să apară ca un membru coordonat, ci a trebuit să stea deoparte, fiind plin de griji și cu gândul, că ce va fi cu familia lui în viitor. De aci a urmat neabăgarea lui în samă.

Mulți afirmă despre învățatori, că îi lipsește cunoștințele necesare unui om de societate. Această afirmare nu stă. Cunoștințele generale li-a câștigat învățătorul în decursul calificației lui, iar pentru cariera lui e calificat și ca specialist. Dat fiind, că calificația unui om inteligent nu să finește cu obținerea diplomei, ci cunoștințele și prin urmare cultura să câștigă prin studiu și cetire continuă, — de sine înțeles, că orice om ce să respectă, trebuie să aibă la dispoziție cărți bune de cetit. Învățătorul după putință își și acaparează o bibliotecă modestă. Din salariul mizerabil însă nu să ajunge pentru toate cărțile ce apar. Fruntașii neamului trebuie să țină cont de această împrejurare și să aibă în vedere, că dascălii doresc, ca luminându-se pre ei, tot mai mult să poată lumina poporul. Aceasta voesc dascălii.

Dascălul român confesional voeste a ridică poporul românesc la o treaptă deamnă de numele său, voeste a-l crește pe acest popor în dragostea și alipirea de sfânta maică biserică și de toate instituțiunile culturale. Dovadă e conferința delegaților învățătorilor români de ambele confesiuni, ținută de curând în Cluj, în carea au demonstrat, că numai prin arme și mijloace cinstite doresc a ajunge la ceea ce demn de numele lor. În aceea conferința s'a manifestat cea mai profundă stimă, venerațiune

și alipire față de conducătorii bisericii lor și nicidecum n'au cautat și nici nu vor căuta de a convoca meelingsuri, ce cad afară din cadrul constituțiunii bisericești. Prin această purtare a modeștilor apostoli s'a dat garanță deplină, că dascălul român lucră pentru un ideal sfânt, care culminează în deviza, că pentru biserica și școala română și prin urmare pentru poporul românesc, cu arme cinstite, totul trebuie făcut.

Iată dar, ce voesc dascălii.

Ce să mai așteaptă dela acești altruști? Dacă să mai recere ceva, să ni-să spună direct și fără încunjur, dar nu în mod meschin și pe la spate, căci așa ceva nu e cinstit.

Dacă învățătorul confesional român dă dovezi, că idealul lui e de a ridica poporul prin ajutorul cărții și dacă dă dovezi de alipire neclintită față de sfânta biserică națională: atunci dați-i posibilitatea de a avea rol, iar pe bârșitori, cari din interese pur personale caută a ocupa loc în corporațiuni, dați-i în lături, căci aceștia nu fac nici un bine.

»Ce voesc dascălii?« **Progres.**

Dimitrie Boar,
încăpător.

Cum să inducă lumea în eroare cu mehanismul din școală.

Să știe, că începutul școalelor și-a culturii noastre mai sistematice să reducă aproape la un jumătate veac, iar bărbații noștri adevărați de școală în urma adevărului constatat mai sus, atât de rari, că se pot număra în dragă voie pe degele, e numai firesc, dacă pe terenul atât de vast și de complicat al educațiunii să săvârșesc atâtea greșeli mari sistematice, cari în ultima analiză să pot socoti ca tot atâtea păcate neiertate, săvârșite în detrimentul educațiunii și a culturii noastre naționale.

Păcatul cel mai mare, ce să săvârșește și astăzi în

școala noastră poporală într'o măsură foarte mare și la disciplinele acele, cari reclamă mai multă judecată și aprofundare, este fără îndoială mehanizmul omorător de spirit al generațiunilor tinere.

Sunt puteri didactice la noi, cari ani de-a rândul trec cu o grabă fenomenală peste predarea materiilor, fără a face cea mai mică aprofundare etică, care din firea lucrurilor este mijlocul cel mai excelent pentru dezvoltarea judecății.

Cu un astfel de procedeu multe școli de-ale noastre să transformă, dintr'un institut de educație, într'o fabrică de cea mai urâtă specie de *îndopare intelectuală*. În multe școli de-ale noastre, mai ales la studiul religiei, unde propun preoții, această școală care are chemarea să urmărească un scop *multilateral*, urmărește altul *unilateral*, pus numai în scopul religiei. Așa mulți preoți contribuie la mărirea mehanizmului prin aceea, că atunci, când să ocupă cu predarea materiilor, *pun celelalte clase să asculte*, prin care procedură să vatămă principiul *variațiunii* și să produce *desgust* și *oboseală*, după cari fenomene urmează în mod natural *impaciința elevilor*, slăbind *disciplina școlară*.

Stând astfel lucrurile, e foarte explicabil, că un astfel de *dresator* deja cu ani înainte își are formată *sucreșcența*, care încă pe lângă o predare *»directă«* va fi în stare ca în câteva minute să-ți *macine* cea mai grea materie din religie și să *»încânte«* atât pe propunător, cât și pe inspector, comisar și public deopotrivă.

După ce lumea noastră *»pedagogică«* și *»oficială«* s'a dat binișor cu astfel de procedee admirabile de a încuraja lenea și a lăși ignoranța între oameni, să pare numai ca o urmare naturală întâmplarea din anul trecut cu ocaziunea unui examen public, când unui preot-catihet pentru astfel de *»calități«* i-s'a clasificat examenul *»laudabil«* de câtră o rudă a sa iarăși preot, în calitate de *»exmis protopopesc«* față de învățator, căruia nu-i place însă să facă paradă la examene și căruia i-s'a dat poate

din grație un »bun« la limba română și un biet »suficient« la limba maghiară. Aceasta, probabil din motivul, ca să se arate, că tot preotul e »mai mare« și »mai învățat!«

Cazul, în esență e atât de grav, încât ar trebui să producă o revoltă legitimă în cercurile noastre, cari să ocupe cu educațiunea tinerimei. Incontestabil, că nici preotul, dar nici învățătorul, n'au muncit pentru calcul. Dar cum rămâne cu *mângăierea* învățătorului, care și-a împlinit cu sfințenie misiunea sa de educator, față de aceia, cari fie în mod inconștient, fie din răutate, sau ignoranță și-au bătut în mod atât de cinic joc de misiunea incredințată lor, în detrimentul educațiunii și-a culturii noastre naționale? Ori poate școala noastră este un mijloc de-a satisface *vanitatea* tuturor oamenilor și a creă celebrități ieftine așa din bun senin și a întunecă dinadins munca oamenilor de adevărată valoare? Căci oricum am lua lucrurile, dar ni-să pare că să prea îngroașe gluma, când cei chemați să aprecieze munca noastră, nu sunt în stare, ori nu vreau să aleagă neghina din grâu!

Vasile Dumbravă.

Contele Stefan Széchenyi.

(Lección practică din istoria patriei).

I. Analiza: În ce țară locuim noi? (...în Ungaria) Arată-mi pe mapa Ungariei Dunărea! Arată-mi pe mapa Ungariei Tisa! Arată-mi pe mapa Ungariei Poarta de fer! Cum să numește podul cel mai frumos, ce leagă Buda cu Pesta? (...podul de lanț). Arată-mi pe icoană chipul podului de lanț? Care-s instituțiunile mai însemnate din Budapesta? (Muzeul național, academia de științe). Arată-mi pe icoană chipul muzeului național, academiei de științe!

De câți ani sustă Ungaria? (..de o mie de ani). Tot deauna a fost Ungaria într'o stare așa de înaintată? (..nu, ci a fost într'o stare mai înapoiată). Cine a contribuit la înălțarea patriei? (..toți locuitorii țării). Cu ce contribuie

plugarul la înălțarea patriei? (..cu vârtutea, cu lucrul mânilor sale). Cu ce contribuie învățătorul, preotul la înălțarea patriei sale? (cu mintea, cu înțelepciunea sa).

Anunțarea țantei. În oara aceasta vom învăța despre un astfel de bărbat, care a lucrat cu mintea și înțelepciunea sa la înălțarea patriei. Acel bărbat a fost contele Stefan Séchenyi. Ascultați!

II. Sintesa I. La începutul veacului trecut la noi în țară locuitorii să ocupau aproape numai cu agricultura; industrie și comerț abia de mai există. Drumurile erau slabe; râurile nu erau regulate; pe râuri nu umblau vapoare; nefiind râurile regulate, aceste adeseori vărsau și făceau locuitorilor pagube foarte mari; peste tot viața economică a țării eră foarte neînsemnată.

În ceea ce privește starea culturală încă nu stăteam mai bine. Nu erau școli de ajuns, unde poporul să se lumineze. La orașe nu erau instituții mai înalte culturale din ajuns, pentru cultivarea și răspândirea științelor.

Contele Stefan Széchenyi,*) care a petrecut mult în străinătate a observat, că nu tot astfel e întocmită viața economică și culturală în alte țări. În Franța, în Anglia, încă pe acele vremuri erau o mulțime de fabrici, o mulțime de mașini economice, mulțime de școli, de teatre și alte instituții culturale. Contele Stefan Széchenyi a înțeles, că cu cât viața economică a unui stat e mai bine întocmită, cu atât națiunea aceea e mai fericită. A înțeles mai departe, că numai omul luminat poate să judece drept lucrurile și numai lucrările omului luminat aduc roade din belșug. De aceea contele Stefan Széchenyi a lucrat în două direcțiuni: întâiu pentru prosperarea economică, a doua pentru prosperarea culturală a țării.

Reproducerea sintesii și aprofundarea în materie. Cu ce să ocupau locuitorii țării noastre la începutul veacului trecut? (..cu agricultura). Cum erau drumurile pe acel timp? (..foarte slabe). Cum erau râurile? (..neregulate și vărsau adeseori). Ce nu erau la sate?

*) În momentul acesta să arată portretul lui Széchenyi.

(..nu erau școale). Dar la orașe ce lipseau? (..instituțiuni culturale mai înalte). Erau oare aceste semne de înaintare pentru țară? (..erau semne de înapoiare). Unde a petrecut Stefan Széchenyi în tinerețe? (..în străinătate). Ce a observat el pe acolo? (..multe lucruri bune și folositoare). Ce s'a gândit el încă până petrecea pe acolo? (..că lucrurile cele bune să le introducă la noi în țară). În câte direcțiuni a lucrat el? (..în două direcțiuni: pe terenul economic și pe terenul cultural).

Să vedem ce a lucrat pe terenul economic!

Sintesa II. Pe terenul economic a observat, că Tisa având o mulțime de cotituri, în tot anul varsă și face oamenilor pagube foarte mari, de aceea s'a apucat de regularea Tisei. A observat mai departe, că Dunărea nu are curs natural, deoarece eră foarte îngustă la granița României, de aceea s'a apucat să reguleze poarta de fer. Pe Dunăre a mijlocit să umble vapoare. În capitala țării a zidit peste Dunăre un pod foarte frumos, podul de lanț. Tot el a întemeiat cea dintâiu moară cu aburi; iar pentru poporul muncitor a înființat tovărășii economice.

Reproducerea sintezii și aprofundarea în materie. Ce face Tisa prin cursul ei pe câmpie? (..o mulțime de cotituri). Când veneau ape mari (puhoare) putea apa ei să curgă repede în jos? (..nu putea, ci vărsă). Ce făcea Tisa prin aceste esundări? (..pagube foarte mari). De ce s'a apucat deci Széchenyi? (..de regularea Tisei). Dar Dunărea ce credeți, tot așa curs repede a avut întotdeauna? (..nu). Pentru ce curgea Dunărea încet? (..eră îngustă la granița României). Ce a regulat deci? (..a regulat poarta de fer). Ce munți sunt pe la poarta de fer? (..munți înalți). (..stânci puternice). Cu ce sparg oamenii stâncile? (..cu dinamită, ciocane ș. a.) Ce muncă va fi fost deci regularea porții de fer? (..obositoare și costisitoare). Cine va fi acoperit cheltuelile acele? (..țara). Cât va fi costat munca aceea? (..o sumă foarte mare de bani). Cu toate că a costat țara foarte mult, avut'a ea din ace-

ste lucrări dobânda, ori pagubă? (..a avut numai dobânda).

Ce a mijlocit să umble pe Dunăre? (..vapoare). Ce să transportă cu vapoarele? (..oameni, vite, bucate ș. a.) Prin ce țări curge Dunărea? (..prin Germania, Austria, Ungaria și România). Cu ce țări leagă deci Dunărea patria noastră? (..cu țările amintite).

Ce râu curge printre orașele Buda și Pesta? (..Dunărea). Prin ce sunt legate aceste 2 orașe? (..prin mai multe poduri frumoase). Cum vor fi comunicat oamenii între Buda și Pesta înainte de a fi poduri? (..cu luntrile). Va fi fost această comunicație ușoară? (..va fi fost foarte grea). Ca să se înlesnească această comunicație ce s'a zidit la stăruințele lui Széchenyi între aceste 2 orașe? (..podul de lanț).

Ce mori să află pe locurile muntoase? (..mori de apă). Cum să întoarcă roata la moara cea de apă? (..încet). Putea-r'ar moara cea de apă să macine pe seama unui oraș? (nu). Ce mori sunt la orașe? (..mori cu aburi). La stăruințele cui s'a înființat cea dintâi moară cu aburi? (..La stăruințele lui Széchenyi).

Cu ce lucră oamenii pământul mai ales în alte țări? (..cu instrumente perfecte, cu mașinării). E în stare oare omul cel sărac să-și cumpere mașinării? (..nu, ci să însoțesc mai mulți laolaltă). Cine a înființat cea dintâi însoțire de aceasta pe seama poporului muncitor? (..tot Széchenyi). De lipsă au fost oare toate lucrările aceste? (..de lipsă). Înaintat-a și îmbogățitu-s'a țara în urma acestor lucrări, ori a decăzut și a sărăcit? (..a înaintat și s'a îmbogățit văzând cu ochii).

Să vedem acum ce a lucrat Széchenyi pe terenul cultural!

Sinteză III. Pe terenul cultural s'a nizuit să se ridice tot felul de școale, ca oamenii să citească cărți, gazete, prin cari să se lumineze. Pentru cultivarea și lățirea științelor a întemeiat academia de știință, pentru care și-a dat el întreg venitul averii sale de pe un an.

Reproducerea sintesii și aprofundarea în ma-

terie. Ce a nizuit Széchenyi să se ridice prin țară? (..tot felul de școale). Ce să întâmplă cu mintea omului trecut prin școală? (..să luminează). Ce s'a întemeiat pentru cultivarea și lăpirea științelor la stăruințele lui nobile? (..academia de științe). Ce a dat el spre acest scop? (..întreg venitul moșiei sale pe un an). Ce fel de inimă a arătat Széchenyi prin fapta aceasta că are? (..inimă mare, dărnică). Atențiune! La omul ce are inimă mare, îi zicem: *om marinimos*. Cum îi zicem? (..om marinimos). Ce fel de om a fost deci Széchenyi? (..Széchenyi a fost om marinimos).

Ce credeți, poate fiecare muritor de rând să săvârșească astfel de fapte mărețe? (..nu poate). Ce l-a ajutat pe Széchenyi la săvârșirea acestor fapte? (..mintea sa cea luminată). Ce om mai zicem că e acela, care are o minte foarte luminată? (..om foarte înțelept). Ce fel de om a mai fost deci Széchenyi? (..om foarte înțelept).

Să vedem ce zile au urmat peste țară și ce sfârșit a avut acest om cu adevărat mare!

Sinteză IV. Conte Stefan Széchenyi nu a fost atât de norocos ca să-și vadă toate visurile întrupate. Nu peste mult a venit vremuri grele peste țară: a izbucnit războiul pentru neatarnare. După potolirea războiului, majestatea Sa Regele supărat pe națiune a retras toate drepturile date, a domnit de aci înainte fără de a mai întrebă națiunea la facerea legilor, adecă în mod *absolutistic*. Bărbații, cari au fost în fruntea războiului cei mai mulți au fost prinși și au suferit cele mai crâncene chinuri și numai puțini au scăpat cu viața prin țări străine, unde au petrecut, departe de țara lor iubită, de căminul părintesc, până la moarte.

Când și-a văzut Stefan Széchenyi țara și națiunea în așa stare tristă, mintea i-s'a întunecat, și într'un moment de acesta și-a făcut el însuși moarte, că s'a împușcat. După moarte și până în ziua de astăzi, poporul îl numește „cel mai mare magiar“. Dela el ne-a rămas pro-

verbul: »Ungaria n'a fost, ci va fi« care i-a fost credeul în toată viața.

Reproducerea sintezii și aprofundarea etică: Ce zile au urmat peste țară (..zile triste). Cum a început să domnească regele după anul 1848 ? (..în mod absolutistic). Ce a retras regele ? (..toate legile date). Ce au suferit bărbații, cari au stat în fruntea războiului ? (..chinuri și moarte cumplită). Este iertat a luă viața cuiva ? (..nu). Cine are numai dreptul acesta ? (..numai acela care i-a și dat-o, adecă Dumnezeu). A fost deci lucru omenesc ce a făcut stăpânirea atunci ? (..nu, ci a fost cea mai mare tirănie). Ce inimă a avut Széchenyi ? (..inimă mare, nobilă). Putut-a el să vază cruzimile aceste ? Ce s'a întâmplat cu mintea lui cea luminată la vederea acestor stări ? (..s'a întunecat). De ce moarte a murit el ? (..de-o moarte năprasnică, că s'a împușcat). Cum l-a numit poporul după moartea sa ? (..cel mai mare magiar). Cum înțelegem proverbul lui Széchenyi: »Ungaria nu a fost, ci va fi« ? (..că Ungaria de aci înainte are să fie puternică, bogată și fericită). *Reconstruirea întregii sinteze.*

Notă: În decursul predării să scriu pe tablă următoarele puncte cardinale:

Stefan Széchenyi.

<i>Regularea Tisei</i>	<i>Moara cu aburi</i>
<i>Poarta de fer</i>	<i>Reuniuni economice</i>
<i>Comunicație cu vaporul</i>	<i>Ridicarea școalelor</i>
<i>Podul de lanț</i>	<i>Academia de științe.</i>

III. Asociația. Cu care bărbat al nostru putem asemăna pe contele Stefan Széchenyi ? (..cu George Lazan). Pentruce ? Cu ce a lucrat și George Lazan pentru înălțarea neamului său ? (..cu mintea și cu înțelepciunea sa).

IV. Sistemizarea. În câte direcțiuni a lucrat Stefan Széchenyi ? (..În 2 direcțiuni: în direcțiunea economică și în direcțiunea culturală). Cari sunt roadele obținute pe terenul economic ? (..Regularea Tisei, poarta de fer, comunicația cu vapoare, podul de lanț, morile cu aburi,

reuniunile economice). Cari sunt roadele obținute pe terenul cultural? (Ridicarea școalelor, academia de științe).

Despre Stefan Széchenyi zicem așa:

Stefan Széchenyi a dus o vieață plină de fapte bune, de fapte nobile. A lucrat pe toate căile pentru înălțarea patriei sale. Cu toate că a murit înainte de asta cu un jumătate de veac, numele lui este rostit și astăzi cu evlavie. El va rămâne pururea pilda cea mai vie a celei mai curate iubiri de patrie. Prin el s'a îndeplinit cu adevărat Renașterea Ungariei.

V. Aplicarea. Ce fel de fapte a săvârșit Stefan Széchenyi? (..tot fapte nobile). Cum l-a numit națiunea pentru faptele sale după moarte? (•cel mai mare magiar•). Cum înțelegeți aceasta? (..omul cel mai mare în săvârșirea faptelor bune). Meritat-a el numele acesta? (..meritat). Ce sfârșit a avut Stefan Széchenyi? (..sfârșit foarte trist). În care an a murit el? (..în anul 1860). Cu toate că a murit așa de mult, cum i-să pomeneste și astăzi numele? (..cu evlavie, cu venerațiune). Oare pentruce? (..pentru că și-a iubit patria mai presus de toate). Cum avem să ne iubim și noi patria? (..și noi trebuie să ne iubim patria mai presus de toate).

Iosif Stanca.

Literatură pentru copii.

Stigletele.)*

Chi... che... ia... stigliț, stigliț...
Sunt stigletele peștiș, —
Sunt, peștiș la pene, eu,
Căci atunci când Dumnezeu,
Le-a făcut pe păsărele,
Eu m'am rătăcit de ele,
Când s'au dus de le-a văpsit.

*) Din broșura „Copiilor” de Elena Farago.

*Iară când am fost sosit
 Ciripind: stigliț, stigliț,
 Și i-am spus lui Dumnezeu
 Că mă rog frumos și eu,
 Să fiu zugrăvit, ca ele,
 El nu mai aveà vâpsele!..*

*Ci, atuncea, Dumnezeu,
 Mi-a vâpsit, vestmântul meu,
 Tot cu resturi de vâpsele
 Dela alte păsărele
 Și de-aceea sunt pestriț!..*

*Chi... che... ia... stigliț, stigliț...
 Sunt stigletele pestriț!*

REVISTE.

„Scoala Viitorului“ nr. 1. (an. II) publică un articol important de *Elena Cordoneanu* despre: „Rolul femeii pentru neamul nostru“. D-sa pleacă dela datele statistice cari afirmă, că în România sunt 70% femei cari muncesc fără spor, inconștiente de menirea lor; 20% sunt plante exotice de salon, crescute pentru lux, ruina averilor și nenorocirea familiilor; abia 10% sunt femei relativ conștiente de marea lor menire în viață.

Arată apoi relele cari urmează în mod firesc din această stare nespuse de tristă sprijinită pe date statistice, precum și nepăsarea ce stăpânește în România față de educația feminină peste tot.

În legătură cu această indiferență, arată zelul cel mare cu care operează alte națiuni mai civilizate la educația femeii, din care urmează roade atât de mănoase pentru omenime.

În urmă încheie dând următoarele sfaturi înțelepte:

„Să ne grăbim a da însemnătatea cuvenită educației feminine, potrivit nevoilor reale în viață; altfel, viciile, boalele, prejudecățile cu tot cortegiul lor nenorocit, ne vor stăpâni familia și neamul.

„Să nu uităm, că femeia țese viitorul țării — dacă a învățat a-l țese cu perfectă conștiință a datoriilor sale ca soție, ca mamă, ca cetățeană față de țara sa“.

„Gazeta învățătorilor“ în nr. 15 publică apelul pentru ținerea primului congres al învățătorimei primare române de ambele confesiuni dela noi, care este proiectat să se țină în vacanțele viitoare prin zilele dela finea lunii lui august sau începutul lunii septemvrie st. n. (Noi credem că e mai potrivit terminul cel dintâiu. Red.)

„Gazeta învățătorilor“ publică și un program interimal ce-l crede potrivit ca să fie desbătut în congresul menționat și pe care îl reproducem și noi aci:

- I. Chestiunea clasificării inv. confesionali.
- II. Chestiunea repartitiei școlare.
- III. Propunerea limbei române.
- IV. Propunerea limbei maghiare.
- V. Catehizarea.
- VI. Chestiunea cantoralului.
- VII. Împovărarea prea mare a învățătorilor.
- VIII. Substituirea inv. în cazuri de morb.
- IX. Activitatea extra-școlară a învățătorilor.
- X. Chestiunea înființării unei bănci învățătoarești.
- XI. Chestiunea organizării pentru viitor.
- XII. Diverse propuneri.

În legătură cu ținerea congresului redacția „Gazeta învățătorilor“ avizează pe cei interesați ca să se însinuie cel puțin cu o lună înainte de ținerea congresului d-lui Ioan P. Lazar, sufletul acelei mișcări, trimițând și o taxă de 4 cor. pentru care vor primi la timpul său un bilet de legitimare, procesul verbal al congresului, precum și alte avantaje ce va esoperă comisiunea ce se va alege pentru conducerea congresului din chestiune.

Cronica.

„Uniunea membrilor corpului didactic primar din România“. Cu începutul anului acestuia s'a pus bază în București la „Uniunea membrilor corpului primar din România“, care își are și organul său propriu sub același nume.

Uniunea aceasta, dupăcum reese evident și din titlu, are menirea de a statornici o punte de trecere între cei doi factori ai școalei primare: *institutori* și *învățători*, între cari în timpul din urmă să deschisese o prăpastie. Ne miră foarte mult împrejurarea, că în acelaș timp unii institutori aduc ofenze grave învățătorimei din țară într'un organ de publicitate al lor, care împrejurare îi prezintă pe cei dintâi înaintea opiniunii publice ca pe oameni nu tocmai *sinceri* și *simpatici*. Afară de aceasta nu să observă nici

o *statornicie* în ținuta acelora, cari în acelaș timp pe când predică apropiere și pace, ei sunt cei dintâi cari scot săbiile din teacă.

Este aproape inexplicabilă și deadreptul *ridicolă* cearta ivită între membrii corpului didactic primar din România, cari trebuie să aibă aceleași aspirațiuni și idealuri. Și niciodată pacea, iubirea și înțelegerea frățească nu a fost atât de binevenită, ca tocmai în aceste zile de grele încercări pentru neamul nostru; iar toți aceia cari vin cu ramuri de maslin în mâni își vor avea partea lor de glorie, pe când aceia, cari în aceste clipe critice toarnă oleu pe foc vor rămâne niște simpli *farizei*.

Să ne ierte frații noștri că-i muștrăm, atunci, când frați de acelaș sânge să dușmănesc, căci o facem aceasta din iubirea cea mare ce le o păstrăm; să mulțămescă lui Dumnezeu că n'au de-a luptă cu dușmani *adevărați*, căci atunci numai ar ști ce înseamnă: *a luptă*.

Le dorim din inimă curată *pace* fraților noștri din România, dar pacea lor să fie *adevărată și durabilă*, care să poate realiza numai prin *iubirea, încrederea și stima* reciprocă, când lucru firesc, trebuie să dispară pentru totdeauna *zavistia, insinuațiunile și fanfaronada goală*.

INFORMAȚIUNI.

Primul congres german în chestiunea alcoolului s'a ținut anul acesta în zilele 26-28 martie în Berlin, înaintea căruia i-a premers în ziua de 25 martie o întroducere precum și o demonstrație generală în chestia aceasta, care preocupă cercurile dascălimei de astăzi din întreaga lume cultă.

Un curs despre tratarea cu copiii debili a ținut anul acesta din 26 martie până în 25 aprilie în Dalldorf inspectorul de educațiune *Piper*.

Legea pentru apărarea copiilor și a animalelor de casă din republica Panama. În republica Panama s'a adus o lege prin care să pedepsesc toți aceia, cari în mod neuman pedepsesc copiii, le detrag apa sau mâncarea, ori pretind o sfortare care petrece peste puterile lor cu 5-25 Bolboas. Toate persoanele, cari vor observă executându-se oarecare tirănie față de un copil sau de un animal au datorința să înștiințeze la autorități, la din contră să vor privi de complici și să vor pedepsi cu o pedeapsă pe jumătate așa de mare ca a făptuitorului.

La școala înaltă de femei din Lipsca în semestrul de vară (din 15 apr. până în 15 iulie) să vor trată următoarele chestiuni: copilul normal și cel patologic (Brahm); Bazele educațiunei (Die-

trich); Îngrijirea copiilor în orașe mari (Taube); Deprinderi în psihologia infantilă, Psihologie practică, curs introductiv în pedagogia experimentală (Brahn); Deprindere în cercetarea comparativă a copiilor (Kretzschmar); Reprivire asupra tendințelor de educațiune în prezent, deprinderi din capitolele alese ale pedagogiei pentru copiii mici (Prüfer); Istoria legilor și organizării școlare din Germania în legătură cu cultura spirituală (Spranger); Informațiuni dă cancelaria școlii înalte de femei din Lipsca, Königstrasse 18.

Necrolog Subscriși cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că neuitata noastră soție, mamă, fică, soră, noră, cumnată și nepoată *Cornelia Popoviciu n. Pelle*, după un morb îndelungat, împărtășită fiind cu s. taină a cuminecăturii a trecut la cele eterne înmormântarea a fost în 15/28 aprilie la ora 1. p. m. Cinteiu la 13/26 aprilie 1913. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată Neconzolatul soț *Ioan Popovici* inv. și nemângăiatul fiu *Caius*. Din partene trimitem vrednicului nostru coleg cele mai sincere condolențe. Ceriul să-i trimită din belșug darurile sale ca să poată suportă în liniște și aceasta lovitură a sortii.

Anunț. Membrii reuniunii sunt rugați a ne trimite rapoarte despre raportul adunărilor districtuale de primăvară. Totodată rapoartele obiective despre examene încă sunt binevenite, ca să putem prezenă o icoană fidelă a școlii românești, ai cărei reprezentanți suntem. *Redacția.*

Sărbare școlară. Școala rom. gr. or din *Roșia* arangiază joi în 23 mai (5 iunie) la orele 11 a. m. în localitatea școlii sub conducerea inv. *I. Stanca* o sărbare școlară, cu următorul *Program*: 1. „*Impărate ceresc*“ executat de tin. școlară. 2. „*Limba română*“ cl. I II cetirea fluentă; cl. III IV cetirea logică și estetică; cl. V VI cet. expresivă 3. „*Vivat țara mea*“ executat de tin. școlară 4. „*Declamațiunii*“ cl. I. „*Paseri vrednice*“; cl. II „*Limba românească*“; cl. III „*Ce te legeni codrule?*“; cl. IV. „*Vestitorii primăverii*“; cl. V VI „*Noi*“. 5. „*Mama lui Ștefan cel Mare*“ exec. de tin. școlară. 6. „*Lucru manual*“. Lucrări plastice de ale elevilor din lut. 7. „*Desemn*“. Lucrări de ale elevilor după ob. din natu. a, din memorie și decorațiuni. 8. „*Lucrările scripturistice*“ ale elevilor de peste an. 9. „*Bine ești cuvântat*“ executat de tin. școlară. 10. *Incheiere* din partea inv. *Iosif Stanca*. La aceasta sărbare sunt invitați părinții elevilor precum și toți binevoitorii școlii și a culturii românești. Întrarea e liberă.

Concurs.

„Societatea pentru fond de teatru român“ publică concurs la *premiile și ajutoarele* în suma totală de 1000 coroane, cari se vor acorda din venitele *fondului Dr. Ioan Mihu.*

Se admit la acest concurs:

1. *Piese teatrale românești originale*, potrivite pentru trebuințele noastre și pentru scopurile urmărite de societatea noastră.

2. *Colecțiuni de muzică populară, românești.*

3. *Compoziții muzicale originale*, cu motive românești

Lucrările prezentate la concurs pot să fie:

a) publicate (tipărite) în anii 1911, 1912 și 1913, — sau

b) lucrări în manuscris, cari încă nu s'au dat publicității.

Cele de sub a) pot fi *premiat*e, iar cele de sub b) pot să fie *ajutorate* în scopul publicării.

Autorii, cari vor să participe la concurs, își vor prezenta lucrările lor până la 1 ianuarie n. 1914 comitetului societății, trimițându-le la adresa secretarului literar, Dr. Horia Petra-Petrescu, Brassó (Brașov).

Notă. — Manuscrisele lucrărilor încă nepublicate se vor înainta anonim; se va alătura însă la manuscris un plic închis, în care se va indica numele și adresa autorului.

Lucrările premiate sau ajutorate de „Societatea pentru fond de teatru român“ rămân proprietate a autorilor, dar aceștia sunt obligați a da din lucrările lor tipărite câte 20 exemplare comitetului societății.

Brașov, în 11/24 martie 1913.

Virgil Onițiu,
vicepreședinte.

Dr. Iosif Blaga,
secretar.

„Societatea pentru fond de teatru român“ publică concurs pentru *o piesă teatrală originală*, în următoarele condiții:

1. Acțiunea să fie luată din viața poporului nostru din Ardeal.

2. Piesa să aibă 1 sau mult 2 acte și

3. Să conțină și jocuri naționale, eventual cântări naționale, îmbinate în decursul acțiunii.

Premiul va fi de *200 cor.* și este pus la dispoziția comitetului din partea d-lui avocat Dr. Constantin Popovici din Beiuș, care își rezervă dreptul de a lăsa să se reprezente piesa pentru întâiadată în Beiuș.

Manuscrisele anonime (cu numele autorului în plic închis) se vor înainta secretarului literar al societății noastre, d-l Dr. Horia Petra-Petrescu, până în 1/14 oct. a. c.

Brașov, 11/24 martie 1913.

Virgil Onițiu,
vicepreședinte.

Dr. Iosif Blaga,
secretar.

Poșta redacției.

D-lui *D. L. J.* în *M.* Noi am profețit, că acesta va fi sfârșitul acelei reclame fără procedeu în literatura noastră didactică, care mirosea a usturoiu de un timp încoaci. Pe la adunările gen. învățătorești numai ce-l vedeai pe domnul din chestiune cu pachetele de cărți subsuoară recomandându-se în dreapta și în stânga, curat ca la tarabă... Apoi nu a fost fițuică în care „fecundul autor didactic“ să nu fi găsit un locșor unde să-și anunțe marfa destul de ieftină, ca valoare didactică. Dar sârmanii recenzenți? O gloată de ei au fost puși la cale, ca să inundeze presa română, cu tă-măierile lor ieftine.

De câțiva ani asistăm cu mâinile încrucișate la acest spectacol destul de trist ce și-a făcut aparițiunea în aceste vremuri tulburi, aici la noi.

Acum, să pare că atmosfera începe a se limpezi tot mai mult. Cărțile „valorosului autor“ au fost scârmănite cum se cade de către bărbații competenți de școală. În zilele aceste un învățător din părțile Sibiului numește cărțile din chestiune „cel mai excelent mijloc de a tortura copiii“, iar stilul îl numește de-a dreptul „păsăresc“. („Școala“, an. IV. nr. 3. pag. 65).

După semnele evidente să pare că începe a trozni taraba. La lumina zilei apar cărți din toate punctele de vedere cu mult mai superioare.

Oamenii, încetul cu încetul încep a se desmeteci, și credem că nu e departe timpul, când marfa „valorosului autor didactic“ va fi transpusă în magazina de vechituri.

Deci, ai perfectă dreptate când susțini, că cărțile din chestiune „și-au trăit traiul“...

Sumarul:

Redacția: „Mântuirea școalelor noastre“; *Petru Lupăș*; „Educațiunea școlară în raport cu familia și societatea“; *Dimitrie Boar*: „Ce voesc dascălii?“; *Vasile Dumbravă*: „Cum să inducă lumea în eroare cu mehanismul din școală“; *Iosif Stanca*: „Contele Stefan Széchenyi“ (prelegere practică); *Literatură pentru copii*. *Elena Farago*: „Stigletele“; *Reviste*: „Școala Viitorului“; „Gazeta Învățătorilor“; *Cronica*: „Uniunea membrilor corpului didactic primar din România“; *Informațiuni*. *Cronica*. *Poșta Redacției*.

Tiparul tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad.